Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

E ZETEL van 't Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West" te 's-Gravenhage ordt met 1 Mei VERPLAATST van Heulstraat 17 ar KORTE VOORHOUT 6 (1e étage bankiershuis Menno & Co.).

dische Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.)

11 Juni—28 Juli 1928.

—o—

Leden van „Oost en West", ofschoon reeds duizenden n onze reclameplaten over Nederland werden verreid, hangen zij toch altijd nog niet in voldoende ate.

Wie Uwer nog één of meer onzer mooie biljetten een schikte plaats kan bezorgen, hij schrijve ons even, aarna wij het gevraagde onmiddellijk zenden.

OVERAL in Nederland moet men tot Juni toe aan onze annen worden herinnerd.

Secretariaat: Nieuwe Plein 52, Arnhem.

e eerste Javaan ridder der M. W. O.

—o—

In *Het Koloniaal Weekblad* van 1 Dec. 1927 gaf eenige herinneringen uit de oude doos, die bekking hadden op de toekenning van het ridderuis 3e klasse van de Militaire Willemsorde in 26 aan Pangeran Mangkoenegoro II, de eerste vaan, welke de M. W. O. heeft verworven. Deze ededeeling heeft den gep. luitenant-kolonel H. L. ikes aanleiding gegeven in *De Locomotief* van Januari '28 en latere data een uitvoerig relaas laten opnemen van de diensten door Pangeran lipati Ario Mangkoe Nagoro II aan Nederland wezen. Ik zou den schr. slechts erkentelijk kunn zijn voor de uitvoerige uitwerking van mijne er beknopte samenvatting der verdiensten van n Javaanschen prins, ware 't niet dat hij geend heeft daaraan een bestrijding te moeten voegen van hetgeen ik geschreven heb over de l, die de Commissaris-generaal burggraaf du Bus Gisignies bij die toekenning heeft vervuld. Hieror heeft de schr. mij verplicht weer nader op n betoog in te gaan. Hij ontleent zijn gegevens eerendeels aan het bekende werk van P. J. F. ouw (waarom noemt overste Aukes hem volharend Gouw?). Ik wraak die gegevens volstrekt niet! uw en zijn opvolger de Klerck hebben uitstekend erk verricht. Maar daarnaast staat speciaal voor es wat de geschiedenis van de M. W. O. aangaat g een andere bron ter beschikking: De Militaire illemsorde, geschiedenis van haar ontstaan met nteekeningen bij de Wet en het Reglement van Orde, naar officieele bescheiden bewerkt door H. A. Sabron, gep. Luitenant-Generaal, Oudnister van Oorlog, bekend en erkend als nauwzet historicus. Het boek is verschenen in 1912. ar dit werk verwees ik in mijn artikel in *Het loniaal Weekblad*. Ik had dus mogen verwach, dat een schr., die mij op de vingers meende mogen tikken, zich de moeite zou getroosten bron te verwerken, om nadere gegevens te vinbij mijn zeer beknopte samenvatting, èn als fcontrôle over hetgeen hij meende tegenover mij kunnen aanvoeren.

Over veel van hetgeen overste Aukes in het nr. n *De Locomotief* van 27 Januari '28 ten beste heeft gegeven en waardoor hij meent datgeen wat ik mededeelde wrak te kunnen zetten, zal hij bij Sabron (blz. 226 e.v.) gegevens vinden, die mijn goed recht van spreken aantoonen en vaststellen *).

Het doet mij werkelijk leed, dat mijn bedoeling, die tegenover den eersten Javaan ridder M. W. O. in geen enkel opzicht en in geenen deele iets onheusch inhield, omgezet is tot een beschuldiging, die voorkomen had kunnen worden als hij, die zich tot een bestrijder maakt, de bron had willen verwerken, welke ik, voor uitvoeriger kennis, aanwees.

Indien ik op het schrijven van den heer Aukes uitvoerig inging, zou het een kibbelen worden van dezen aard:

De geachte schr. beweert: „De commissaris-generaal Du Bus heeft zich nimmer op het hem door den heer Nypels toegedichte standpunt gesteld, integendeel, zijn optreden kenmerkte zich juist door een zich nauwgezet houden aan de hem door den Koning uitgereikte instructie, die hem met een uitgebreide macht bekleedde."

Maar Sabron zegt uit officieele bronnen te putten als hij mededeelt, dat Du Bus, „die bij zijne komst in Indië had bekend gemaakt te zijn *bekleed met al zulke magt als Z. M. de Koning op de plaats zijnde, zelf zoude hebben kunnen uitoefenen*, deze onderscheiding had toegekend zonder Z. M.'s voorkennis, wegens de uitnemende diensten door den Pangerang te velde bewezen, en omdat men nog veel van hem moest verwachten."

Is er nu wel flagrante tegenstelling, of hebben de heeren Louw en Sabron beiden gelijk?

Of ook waar overste Aukes komt met een: „En als bewijs, dat Du Bus zich geen rechten des Konings aanmatigde, kan worden verwezen naar zijn hierboven gedeeltelijk aangehaald besluit van 27 Maart 1826 No. 21, dat tevens inhield de mededeeling, dat Du Bus besloten had om den oudsten zoon van Mangkoe Negoro Pangeran Soeriadiningrat, onder vermelding van diens dappere daden, aan Z. M. den Koning ter bekoming van het eereteeken der M. W. O. 4e klasse voor te dragen," daar zou ik weer kunnen verwijzen naar hetgeen Sabron (blz. 227 e.v.) vermeldt als de verdere geschiedenis dier voordracht van Pangeran Soeriadiningrat, waardoor dit „bewijs" op een andere wijze wordt belicht. Om 't merkwaardige, zij hier aangeteekend dat Du Bus ook bij deze aangelegenheid op Z. M.'s beslissing is vooruitgeloopen.

Du Bus heeft ten slotte de machtiging van den Koning gekregen om desgewenscht aan den prins 't kruis 4e kl. uit te doen reiken, maar hij is hiertoe niet overgegaan, omdat hij den prins, vóór de ontvangst van die beschikking, reeds ter belooning een jachtgeweer had geschonken.

Men zal het billijken, dat ik op deze wijze niet voortga. Sabron en Louw zijn niet met elkander in strijd, zij vullen elkander aan.

Had mijn geachte bestrijder in *De Locomotief* de werken van deze twee historici naast elkander gelegd, dan had hij zijn uitvoerige bijdrage ook kunnen geven als een te waardeeren uitwerking van datgeen wat hij in mijn stukje als te beknopt weergegeven beschouwde. Ik stel 't altijd op prijs als aandacht aan mijn bescheiden werk wordt geschonken.

GEORGE NYPELS.

*) Zie ook „Koloniale geschiedenis" door Prof. Dr. H. T. Colenbrander, III, blz. 166.

De Nias-film van het Kol. Instituut.

Wij vestigen de aandacht van onze lezers op de door den heer J. C. Lamster te houden voordracht over het onderwerp *Niassers en Bataks*, toegelicht door de interessante drie-deelige Nias-film van het Koloniaal Instituut op *Donderdag 22 Maart a.s., 's avonds te 8 uur* in het gebouw van Pulchri Studio, Lange Voorhout 15 te 's-Gravenhage. Niet-leden van het Kon. Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap hebben toegang tegen betaling van 50 cent en kunnen plaats bespreken in het Gebouw van Pulchri Studio op Woensdag en Donderdag van 10 uur v.m. tot 1.30 uur n.m. en van 2 tot 5 uur n.m.

Deze film, die in Amsterdam eenige malen werd vertoond en zich in een groote belangstelling mocht verheugen, behandelt het leven, de gebruiken en gewoonten der Niassers, waaronder één deel gewijd aan een grootsch opgezetten krijgsdans, een snelltocht met al den aankleve van dien voorstellende.

Het Repertorium.

—o—

Vijf jaar geleden heb ik in dit weekblad geschreven over et deel des Repertoriums dat over de jaren 1916—1920 loopt, het 5de vervolg. Thans is het nuttige boek opnieuw verschenen, behandelend de jaren 1921—1925. De titel luidt aldus:

> W. J. P. J. Schalker en W. C. Muller. Repertorium op de literatuur betreffende de Nederlandsche koloniën voor zoover zij verspreid is in tijdschriften, periodieken, serie- en mengelwerken. Zesde vervolg (1921—1925) met naam- en zaakregister. 's-Grav., Mart. Nijhoff, 1928.

Trotsch mogen we zijn op het bezit onzer koloniën, maar laat ons ook trotsch zijn op het bezit van dit Repertorium. Zoo schreef ik indertijd en gaarne herhaal ik het hier; want de bewerkers hebben een eerbiedig saluut verdiend. Misschien zijn er enkelen die eenige cijfers noodig hebben om dit te begrijpen: het boek telt 522 bladzijden, waarvan een 454 zijn gevuld met titels, niets dan titels van opstellen verspreid in tijdschriften enz. (zie boven); op één bladzijde staan ongeveer 25 titels, dit maakt dus voor het geheele boek 11350 titels, overal verspreide titels, die moesten worden opgezocht en opgeschreven, uitgeknipt en uitgezocht. Rotsvast moeten de hoofdjes der afdeelingen in de hersens der bewerkers zitten. Er is Oost-Indië en er is West-Indië. Oost-Indië heeft 4 afdeelingen: land- en volkenkunde; geschiedenis; beheer; economische onderwerpen. Nemen we het beheer; het heeft 10 onder-afdeelingen met romeinsche cijfers gemerkt en 4 van deze onderafdeelingen zijn opnieuw gesplitst in rubrieken die met letters zijn geteekend. Zoo heeft Wetgeving en Rechtswezen (dat is VI van Beheer) de volgende onder-verdeeling:

a. In het algemeen. *b.* Burgerlijk Recht. — Rechtstoestand der Inlandsche Christenen en Vreemde Oosterlingen. — Handelsrecht. *c.* Inlandsch en Mohammedaansch Recht. *d.* Militair Recht en Militaire Rechtspraak. — Oorlogsrecht. *e.* Strafrecht. — Gevangeniswezen. *f.* De Rechterlijke Macht. *g.* Politie.

Is 't niet om bingoeng te worden?

„In diesen Mauern, diesen Hallen
Will es mir keineswegs gefallen.
Man sieht nichts Grünes, keinen Baum."

Nu wordt dit beter in de rubriek Boschwezen en Houtteelt, maar titels blijven het, afgedeeld in vakjes, gerubriceerd, ten gebruike gereed. Weinigen beseffen hoeveel kennis deze arbeid eischt, hoe vervelend hij telkens en hoe inspannend hij op den duur is. En nooit komt er een eind aan; schrijven over Indië, Oost of West, het schijnt eeuwig door te gaan, het loopt als een perpetuum mobile, iedereen heeft iets over onze koloniën te vertellen en schiften doen de heeren Schalker en Muller niet. Welkom, wie ge zijt, wat en hoe ge ook schrijft en hoeveel ge schrijft: de onder-afdeeling Het beheer in 't algemeen, Koloniaal Stelsel, Politieke stroomingen in Indië is van 8 bladzijden in 1923 gezwollen tot bijna 18 bladzijden, hoofdzakelijk door deze stroomingen.

Na de bovengenoemde 454 bladzijden, volgen 39 bladzijden Naamregister, de lijst met de namen der schuldigen; en daarna 38 bladzijden Zaakregister; zoodat het boek inderdaad gemakkelijk is ingericht, handig voor 't gebruik.

Evenals in de vorige vervolgen zijn de titels van artikelen waarvan de strekking niet duidelijk is van een korte toelichting voorzien; dit slaat op titels als „Op den verkeerden weg", „Hersenarbeid", „Langs nieuwe banen"; maar zonder toelichting bleef Akoepoeh, waarover Pater Vertenten schreef in het Ind. Leven. Weet iedereen wat 't beteekent, of is 't iets onbehoorlijks?

Ook artikelen in buitenlandsche tijdschriften zijn vermeld: Man, Journ. Anthropol. Inst., Anthropos; en enkele malen gaan we de grenzen over, naar Broenei en Br. Nieuw Guinea.

Het Repertorium loopt nu al van 1877 af, toen het eerste deel verscheen: Hooykaas' repertorium met de literatuur over de Koloniën (beoosten de Kaap) van 1595—1865; de West ontbrak toen nog. Hartmann heeft dezen arbeid voortgezet; de Kaap verdween en de West verscheen, met titels van 1840—1893; dit vervolg zag in 1895 het licht. Van hem zijn ook de volgende in 1901 en 1906 uitgekomen deelen over de jaren 1894—1900 en 1[illegible] 1905. Toen namen Schalker en Muller het over en van hen zijn het 3de, 4de en 5de ve[illegible] in 1912, 1917 en 1923 verschenen, met de liter[illegible] over 1906—10 en 1911—15 en 1916—1920.

Laten we verwachten, dat zij den moed he[illegible] voort te gaan met het zevende vervolg, en d[illegible] uitgever den moed heeft het in de wereld te[illegible] den en wel in even keurig kleed als de vooraf[illegible] de deelen.

JOH. F. SNELLEMA[illegible]

Het Bataviaasch Genootschap v[illegible] Kunsten en Wetenschappen.

De oudste wetenschappelijke instelling in het Oosten.

—o—

Den 24en April zal het honderdvijftig jaa[illegible] leden zijn dat te Batavia door Mr. J. C. M. R[illegible] macher werd opgericht 't (thans Kon.) Batavi[illegible] Genootschap van Kunsten en Wetenschappen[illegible] der de zinspreuk: „Ten Nutte van het Gemee[illegible]

Ter herdenking van dit heugelijk feit vo[illegible] zich, onder voorzitterschap van Prof. Mr. J.[illegible] Kan, eene commissie, welke zich tot alle be[illegible] stellenden in den arbeid van het Genootschap[illegible] gewend met een circulaire, waaraan het volg[illegible] is ontleend:

Van 1778 dateert het systematisch verza[illegible] en bestudeeren van al het wetenswaardige, dat[illegible] te lande bijeen te brengen viel.

Uiteraard konden op den duur niet meer al[illegible] bieden van wetenschap door dit eene lichaam[illegible] den bestreken, vooral niet na de groote v[illegible] welke verscheidene natuurkundige vakwetens[illegible] pen in de vorige eeuw hebben genomen. Va[illegible] dat wijs beleid 's Genootschaps werkzaam[illegible] reeds meer dan een halve eeuw lang beperkt[illegible] tot de taal-, land- en volkenkunde van den [illegible] schen Archipel, waar verdere gebieden zich in[illegible] derer zorg mochten verheugen.

Deze zelfbeperking is aan 's Genootschaps[illegible] beid zeer ten goede gekomen. Van het vele [illegible] ten behoeve van de bevordering dezer studie[illegible] het Genootschap verricht, getuigen wel in de [illegible] plaats de door vele geslachten bijeengebrachte[illegible] zamelingen, behalve de bibliotheek, die ook[illegible] tenschappelijke belangen van algemeenen aar[illegible] hartigt, de handschriftencollectie en de ethn[illegible] fische, archaeologische, historische en numis[illegible] sche verzamelingen, welker overrijk materiaal[illegible] bij lange na niet voldoende bestudeering gev[illegible] heeft.

Wat erger is, door gebrek aan plaatsruim[illegible] door het ontbreken der middelen om een opst[illegible] der voorwerpen te verkrijgen, welke aan m[illegible] eischen van overzichtelijkheid en duidelijkhei[illegible] doet, heeft het Museum langzamerhand zooze[illegible] karakter verkregen van een pakhuis vol bo[illegible] handschriften en archaeologische, ethnogra[illegible] en numismatische merkwaardigheden, dat [illegible] daardoor alleen de bestudeering van de rijke [illegible] ten welke het in zich bergt, uitermate word[illegible] moeilijkt. Slechts de ethnografische verzame[illegible] voor een gedeelte gemoderniseerd. Doch de o[illegible] ten, welke hiermee gepaard gingen, waren zoo[illegible] zienlijk, dat men er niet aan kon denken, oo[illegible] anderen verzamelingen recht te doen weder[illegible]

Thans echter, nu de herdenking van 's Ge[illegible] schap's 150-jarig jubileum op handen is, me[illegible] huidige Directie, naar middelen zoekende o[illegible] drukking te geven aan de groote waardeering, [illegible] op het pionierswerk der voorgangers alleszins[illegible] spraak heeft, dat het tijdstip is aangebroke[illegible] door een waardige opstelling der in zoovele [illegible] raties bijeengebrachte schatten het energiek [illegible] van Radermacher en zijn tijdgenooten te bek[illegible] 's Genootschaps middelen zijn daartoe bij la[illegible] niet toereikend. Maar nog steeds bestaat in [illegible] ook buiten den engen kring van het Genoo[illegible] zelve, belangstelling voor 's Genootschaps d[illegible] streven. Wanneer daarom thans een beroep [illegible] gedaan op dien breeden kring van belangst[illegible] den, zonder wie geen enkel wetenschappel[illegible] chaam op den duur bloeien kan, geschiedt [illegible] niet voor het een of ander doel, waarbij het [illegible] taat aan het publiek ontgaat. Deze algeme[illegible] krachtige medewerking mag verwacht w[illegible] waar het hier geldt voort te bouwen aan een[illegible] hetwelk een monument vormt van den arb[illegible]

Het streven der Hollanders in Nederlandsch-Indië. Wordt die medewerking geschonken, eerst dan zal de zinspreuk: Tot nut van 't algemeen, volledig in vervulling kunnen gaan.

Voor het geval men in het bovenstaande aanleiding mocht vinden het jubileerende Genootschap het een feestgave te verblijden, deelen we nog mede dat deze kunnen worden gezonden aan voornoemden voorzitter, p.a. Koningsplein West 12, te Weltevreden.

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

In Memoriam J. Toorop.

Ook in deze rubriek van ons Weekblad mag een hartelijk woord van groote vereering en diep leedwezen bij het verlies van dezen Indischen kunstenaar niet ontbreken. Reeds van de oprichting af stelde hij levendig belang in de Vereeniging „Oost en West", speciaal in het deel daarvan, dat de kunst en kunstnijverheid betreft. Bij de inrichting der eerste vereenigings-localiteiten, Heerengracht 4, Den Haag, heeft Toorop daadwerkelijk geholpen door het ontwerpen en laten vervaardigen van de koperen verlichtings-ornamenten en een naambord in Rozenburg-tegels en ook de eerste tentoonstellingen aldaar heeft hij met ingenomenheid helpen aankleeden en in orde maken. Wat was hij altijd opgetogen over die Indische kunst, welke hij zóó goed begreep en voelde dat hij er telkens zelf bij zijn arbeid door geïnspireerd werd, zooals vele zijner beste teekeningen en schilderijen mede ge-nigen. En wat heeft hij, die altijd een voor leed medevoelend, edel mensch was, niet dikwijls, te midden van zijn veelomvattend werk, met de grootste bereidwilligheid klaargestaan om voor liefdadige doeleinden teekeningen te maken en met groote gulheid af te staan. Zoo verleden jaar nog, toen „Boeatan" na de natuurrampen in de Padangsche Bovenlanden, een Sumatra-week hield in hotel „de Witte Brug" te 's-Gravenhage, met een tentoonstelling van Menangkabausche kunstnijverheid, gepaard met verschillende voordrachten en uitvoeringen, schonk Toorop de zoo zeer bewonderde schets eener Indische danseres, in fijn-groene sarong, omgeven door een fel rood lijnen-beweeg, als weergave van haar rhytme.

Hoe zorgvuldig waakte de groote meester zelf over de weergave dier teekeningen door den druk. De firma Ten Hagen, kon het hem altijd goed naar den zin maken; ook toenmaals.[1])

Het gemis van Toorop's medewerking, welke altijd met zoo groote dankbaarheid gewaardeerd werd, zullen velen, en „Boeatan" niet het minst, zeker nog dikwijls heel diep voelen. Zoo ook dat der vriendschappelijke gedachtenwisselingen, welke des Zondagsmiddags ten zijnen huize in de Van Merlenstraat te 's-Gravenhage plaats mochten vinden, onder een gezellig kopje thee, te midden van het steeds wisselend werk van dezen zoo veel omvattenden geest. Dan was 't alsof hij zelf en ook zijne genietende vrienden voor een wijle het groote lichamelijke lijden, waaronder deze groote ziel reeds zoovele jaren gebukt ging, konden vergeten. Hij ging dan zoo vol hoop en vuur op in de bespreking van zijn arbeid en zijn denkbeelden, ook in belangstelling voor het doen en laten zijner bezoekers. Dit alles zullen wij zoo missen. Doch de liefelijke, weldadige herinnering blijft.

In dit verband trof ons hetgeen *J. J. M.* in zijn wekelijksche rubriek „Rust een Weinig" in *Het Vaderland* van 11 dezer ter nagedachtenis van Toorop schrijft:

„Het is altijd of aan een hoogere werkelijkheid geweld aangedaan wordt, als een groot kunstenaar sterft.

„Wij kunnen ons het leven, het zelfzuchtige en lichtzinnige, niet wel denken zonder degenen, die ons gestaag een uitweg gewezen hebben naar een betere sfeer.

„En toch moeten wij stil zijn en ons in droefenis verblijden, omdat zij ons in hun werk de afspiegeling van de eeuwigheid hebben getoond.

„Hun verblijf op aarde, zoo smartelijk vaak en vol teleurstelling, heeft hen gedrongen tot die sterke samenpersing van krachten, welke hun de wortels diep deed hechten in den levensgrond, en hun tevens de kroon van hun geest hoog deed wuiven boven het onrustig gewoel der menschen.

„Paulus heeft gezegd: al ware het dat ik de gave der profetie had, en wist alle de verborgenheden en al de wetenschap, en al ware het, dat ik het geloof had, zoodat ik bergen verzette, en de liefde niet had, zoo ware ik niets.

„Bij deze woorden is in stilte verondersteld, dat men ook alle kunst kan hebben, maar niets is, zoo men de liefde niet heeft.

„Het verteederd mededoogen, de heilige adem-stille liefde, zij blijft achter als een glans, die zacht uitschijnt in de wereld.

„Dit is de onvergankelijke troost, welke ons verzoent met het sterven van den kunstenaar, die een prediker was.

„De vaste hand zal niet meer met ragfijne lijn het doorschijnend aangezicht voor ons verhelderen van maagden, kinderen en profeten.

„Maar zijn boodschap blijft getuigen en zegenen."

[1]) Het origineel dezer kleur-teekening is nog in Boeatan's bezit en zal de eerste prijs zijn der loterij, waarvoor in Heulstraat 19 nog altijd loten à f 1.— te verkrijgen zijn.

Van Week tot Week.

Dinsdag 6 tot Maandag 12 Maart.

Het Nederlandsch Bestuur in Indië. In eene vergadering van het Indisch Genootschap te 's-Gravenhage op Vrijdag 16 Maart zal mr. M. J. A. Steenhuis spreken over: Het goed recht en de zegenrijke werking van het Nederlandsch bestuur in Indië.

Expeditie Wilhelmina-gebergte. In een den 9den dezer te Utrecht gehouden vergadering van het Kon. Nederl. Aardrijkskundig Genootschap heeft de heer R. IJzerman eenige bijzonderheden medegedeeld over de expeditie naar het Wilhelmina-gebergte in Suriname, welke begin 1926 van Paramaribo vertrokken, eind November daar terug was. (Overzicht in *N.R.Ct.* van 10 Maart, Ochtendbl. B.).

Indonesische kunstnijverheid. Voor de Utrechtsche afd. van het Ned. Indon. Verbond van jongeren-organisaties heeft Mevr. G. van Beresteyn-Tromp, voorzitster van „Boeatan", den 8en dezer een door lichtbeelden verduidelijkte voordracht gehouden over de Indonesische kunstnijverheid.

Richting van Bestuur in Indië. In een openbare vergadering van de afdeeling Den Haag van den Vrijheidsbond zal 3 April de heer A. J. N. Engelenberg, Voorzitter van den Politiek-Econ. Bond en lid van den Volksraad van Ned.-Indië, spreken over: Opmerkingen over de richting van bestuur in Nederlandsch-Indië.

Prof. Dr. B. C. P. Jansen. Aan de Universiteit van Amsterdam is benoemd tot gewoon hoogleeraar in de psychologische chemie Dr. B. C. P. Jansen, thans buitengewoon hoogleeraar in de scheikunde aan de Geneeskundige Hoogeschool te Batavia.

Het a.s. Nationalisten-Congres. Omtrent het nationalisten-congres, dat waarschijnlijk in Juli te Soerabaja zal plaats hebben, verneemt het A.I.D. dat punten van bespreking o.m. zullen zijn: 1. De Poenale Sanctie, 2. De exorbitante rechten, 3. Het recht van vergadering en vereeniging, 4. Nationaal onderwijs en nationale opvoeding, 5. De invloed van de Westersche industrie (de cultuur-ondernemingen, zooals van de suiker, rubber, thee en koffie) op het economisch leven van Indonesië. De leiding van dit congres zal berusten bij de P.P.P.K.I.

De zaak der Indonesische studenten. Het O.M. bij

de Haagsche rechtbank heeft tegen de van opruiing beschuldigde Indonesische studenten, Hatta, Pamontjak, Sastroamidjojo en Adhiningrat, respectievelijk 3, 2½, 2 en 2 jaar gevangenisstraf geëischt. De uitspraak is bepaald op 22 Maart, maar inmiddels zijn de betrokkenen uit de voorloopige hechtenis, welke 5½ maand heeft geduurd, ontslagen.

Resident P. E. Moolenburgh. Buitenzorg, 10 Maart (Aneta).[1] Op zijn verzoek is eervol ontslag verleend aan den resident van Bali, den heer P. E. Moolenburgh, onder dankbetuiging. De heer Moolenburgh vertoeft met ziekteverlof in Europa.

Dr. S. Leefmans. De Senaat der Landbouw-Hoogeschool te Wageningen heeft den heer S. Leefmans, hoofd van de afdeeling landbouwzoölogie aan het laboratorium voor plantenziekten te Buitenzorg, het eeredoctoraat in de landbouwkunde verleend wegens zijn uitstekende verdiensten op het gebied der entomologie. De heer Leefmans bevindt zich op het oogenblik aan boord van het stoomschip Indrapoera op weg naar Nederland.

Univers. examens. Amsterdam. Bevorderd tot doctor in de rechtsgeleerdheid op proefschrift: Concessies en erfpachten ten behoeve van landbouwondernemingen in de buitengewesten van Ned.-Indië, mr. J. G. W. Lekkerkerker.

Leiden. Doctoraal examen Indisch recht de heer Soerjotokro.

Gevolgen van den „klap". Medan, 6 Maart (Aneta). Op de onderneming Tanah Itam Oeloeh, van de gelijknamige Oliepalm-Cultuur-Mij., hebben zes koelies den assistent Barth aangevallen. Zij kapten hem een hand af en brachten hem een hoofdwond toe. Oorzaak van hun optreden is een door Barth toegediende klap. Enkele maanden geleden was Barth wegens zijn ongewenscht optreden tegenover koelies met een opgeschortermijn van vier maanden ontslagen.

Noodlottige ontploffing in een vuurwerkfabriek. Aneta seinde dat bij een ontploffing van de vuurwerkfabriek van de firma Goei Tik Djoe te Koedoes 25 personen werden gedood en ruim 100 gewond en ongeveer 100 huizen in den omtrek zijn verwoest. Oorzaak onbekend.

Prof. Schröter over Ned.-Indië. Blijkens een overzicht in het *Vaderl.* van 8 dezer (Avondbl. A), heeft de Zwitsersche hoogleeraar dr. C. Schröter den 3en Maart te Davos Platz voor een groot gehoor een boeiende lezing gehouden over zijn *indrukken van Java*. De spreker was vol bewondering voor hetgeen de Nederlanders in Indië tot stand hebben gebracht. (Prof. Schröter zal ook een lezing houden voor afdeelingen van „Oost en West"; zie het desbetreffend bericht van het Dag. Bestuur in dit Nr.).

De onrust in Atjeh. Kota-Radja, 8 Maart (Aneta). Een patrouille onder leiding van luit. van Baar van Slangenburgh heeft in het Bakongansche een kwaadwillige neergelegd. De buit bestond uit een model-karabijn en munitie. Een Soendanees is door een schot in den buik gedood.

Voordracht R. M. Noto Soeroto. Vrijdag 16 Maart zal Raden Mas Noto Soeroto te 's-Gravenhage (hotel De Twee Steden) een voordracht houden over: „Nederland-Indonesië van overheersching naar zelfregeering" (grondslag van een nieuw staatkundig stelsel).

[1] De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan de „Nwe Rott. Ct.".

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De herziening der Indische Staatsregeling.

Nemen de Staten-Generaal de „Inlandsche meerderheid" in den Volksraad aan, dan ducht *De Loc.* (31/1 „De keuze") daarvan voor land en volk schadelijke gevolgen. Dan zal, in de toekomst, de tegenstelling steeds scherper worden, dan zal telkens weer een principieele beslissing tot fellen strijd en tot conflicten leiden, dan zal telkens weer het begrip „Nederland" tegenover „Indië" staan, en de Nederlandsche gemeenschap tegenover de Inlandsche. Maar verwerpen de Staten-Generaal het ontwerp, dan wordt in breede kringen teleurst... gewekt, dan ontstaat opnieuw vervreemding ... gint weer een periode van allerlei ongewen... actie. Er moet een oplossing te vinden zijn, di... van deze kwade keuze bevrijdt en die de poo... een meer bevredigend besluit opent. Den in... van zoo een regeling geeft ook de heer *H.* ... niet in zijn „Standaard"-artikelen, zoomin als *dr. Gerretson* dit in zijn rede te 's-Gravenhag... heeft gedaan; den *aard* van die regeling dui... wel aan, maar haar *noodzakelijkheid* is stell... wezen. Men kan zich een oplossing denken, w... een „Inlandsche meerderheid" in den Volk... bestaanbaar is zonder dat de genoemde bez... zich voordoen. Zeker is dat hiertoe een tijd va... raad noodig is, teneinde thans eindelijk te ge... tot een op hechter, vaster en duidelijker begin... gegronde koloniale staatkunde. Denkt men dit in den vorm van *een nieuwe staatscomm...* waarbij de schijnbare toevalligheid der histor... wild heeft, dat juist zulk een benoeming ... missie-Simons) ook voor Britsch-Indië noodza... bleek, *zeker is dat een veelzijdig en gefun... advies over de Ned.-Indische Staatsinrichtin... haar geheel thans onontbeerlijk blijkt.* Het ... onverantwoordelijk zijn, indien een parleme... beslissing in Nederland omtrent de Inlan... meerderheid op de bevindingen van zulk een ... missie vooruitliep. Zoo men aan het oordeel ... oud-minister Colijn dezen uitleg en tegelijk ... uitvoering gaf, zou daarmede althans het ge... van een voortijdige en onherroepelijke besli... in welke richting ook, zijn vermeden. Dit i... moge, zoo in Indië als in Nederland, de gedra... bepalen van hen die over deze voor de toekoms... Indië zoo hoogst gewichtige zaak mede beslis...

Wij vestigen de aandacht op de *Deli Crt.* „Nederland en Indië", *Dr. E. v. Raalte*), *De* ... (1/2 „Rustig en zakelijk"; 2/2 „Indië in de ... rede van den heer *E. Heldring*"; blz. 8 „Eer... ter behartiging"), het *Bat. Nwsbl.* (6/2 „De ... van den Hr. *J. H. Hummel*") en de *Java-Bode* „Naar bevredigender verhoudingen").

Belangstelling in vreemde Landen voor Ned.-In...

In het *Soer. Hbl.* (2/2, 3de bl.) geeft *ir. A.* ... een voorbeeld uit Rusland van weloverwogen... zen om de massa's te trekken, een speech ... Semaoen mocht houden op het congres van de... van koloniale volkeren te Brussel. Ongetw... — zoo zegt *ir. B.* — is die rede tevoren in M... goedgekeurd, waarin hij o.a. verklaarde, d... *suikerindustrie op Java* vernietigd moest wo... Dat pakt bij ontevredenen over lage loone... grondhuren. Maar *in Rusland* zelf oordeele... heeren daar anders over. Daar heeft men ook ... kerfabrieken, die suiker uit bieten maken, n... elders in Europa. Daar kunnen dus de boere... hun grond bewerken, omdat de verbouw va... ten haast geen hoogere eischen stelt dan d... wone graanbouw, en in het klein bedreven ... worden. Maar overigens worden precies de... methoden toegepast als in Ned.-Indië. De fa... sluit langdurige contracten af met de boeren ... den verbouw van bieten, geeft voorschot, ... boeren zijn dan verplicht suikerbieten te pl... voor de fabriek; zij mogen na hun contract ... graan meer planten. Men ziet dus, dat er volk... analoge verhoudingen bestaan als in Indië. E... denkt men in Rusland over de bietencultuur ... suikerindustrie? De leider der regeeringscom... sie, sprekende over die industrie, heeft opge... verklaard: „De suikerfabrieken zijn de cu... brengers in het rayon; zij geven goede bieten... uit, werken met superfosfaat als kunstmest, ... wen wegen, werken met een groot aantal land... kundigen. Zij verbinden de boerenbevolking ... de industrie, geven den boeren gelegenheid ... fabrieken als arbeiders wat bij te verdienen ... bovenal: De accijns op suiker, een indirecte ... ting dus, brengt nu reeds 250 millioen roebe... op, en zal nog meer gaan opbrengen bij uitbr... der industrie." Precies hetzelfde geldt voor de ... cultuur en de suikerfabrieken *op Java*, allee... in verhoogde mate. De vraag voor iemand, di... volk werkelijk wil helpen, zou alleen zijn: ho... bevolking meer profijt zou kunnen trekken v... suikerindustrie, een grooter aandeel in de opbr... zou kunnen krijgen. Maar wat trekt Moskou ... van de belangen der Javaansche boeren aan? ... ze maar op, om de suikerfabrieken te verni... dezelfde instellingen, die om dezelfde reden ... Rusland cultuurbrengers heeten. Zweep ze ... op, het doet er niet toe op welke wijze, als ze ... willige instrumenten worden in Moskou's ha...

ie straks, bij gelegenheid, gebruikt kunnen orden.

Wij verwijzen naar de *Deli Crt.* (7/2 „De roode roeders") en het *Soer. Hbl.* (1, 2 en 3/2 „Het lot an Trotski in Russischen samenhang", *Villanus).*

J. V. betoogt in de *Java-Bode* (2, 3 en 4/2 „*Be-ngstelling in Japan voor Ned.-Indië,* VI t.m. VIII) at een bruikbare weermacht noodig blijft om voor-ereid te zijn op staatkundige verrassingen. Om de conomische dreiging rustig tegemoet te gaan, orge men nu reeds voor een regeling van de toe-ating van vreemd kapitaal en van vreemdelingen; erder voor het met voortvarendheid doen bevol-en van de leege gebieden in den Archipel door avanen en Nederlanders en alles er op zetten om e economische weerbaarheid van de Inheemschen terk te verhoogen.

Het congres der P. S. I. (vervolg).
Het vrouwenvraagstuk.

Het te Jogja gehouden congres der Partij Sarekat slam leerde weinig, wat men nog niet wist; de ver-lagen dezer samenkomsten zijn echter van waarde, aar zij de beweging toonen zooals zij zich *voor-oet.* Of zij zoo *is* blijve thans in het midden. Van elang was het resultaat van dit congres: de af-euring van Tjokroaminoto's *Koran-uitgave* — ertaald uit het Engelsch! — en het terugnemen an de plannen tot oprichting van een *Nationale ank.* De leiders, met name de politieke leiders die e Islamleuzen als staatkundig wapen benutten, inden weinig aansluiting bij de voorgangers in odsdienstzaken; deze laatsten, soms vluchtig be-oord, houden het eigen gezag voorzichtig vast. Het ongres deed daardoor den afstand meten welke - ook hier! — leiders van aanhang scheidt. Beter an iets anders leert dit congres begrijpen, dat de ntellectueelen en de volksleiders, wel verre van de oordvoerders der bevolking te zijn, „in werkelijk-eid een gordijn vormen dat ons belet het volk te ien." Deze waarheid moest bij de beoordeeling van nlandsche zaken voor een ieder als axioma gelden, eent *De Loc.* (30/1 en 4/2).

Het *Soer. Hbl.* (28, 30 en 31/1, 3de bl.) geeft eneens een verslag van het Congres en schetst, venals het *Bat. Nwsbl.* (2/1), hare beteekenis: de est die er tot uiting kwam. Men heeft den gods-ienst als cement voor het bijeenbrengen van alle ationalistische groepen willen aanwenden, maar eeft thans moeten ervaren — aldus het *B. N.* — at de kerngroep, die alles in geestdrift zou moeten rengen, met beide handen vasthoudt aan de heilig-eid van den Koran en, niet willende hooren van archandeeren met de geboden, overheerschenden vloed zou krijgen, ook in niet-godsdienstige kwes-es. Zoowel *Dr. Soekirman* als *Dr. Samsi* zullen tot e conclusie zijn gekomen, dat de kloof, die hen an de godsdienstige groep scheidt, niet te over-bannen valt en in de toekomst zelfs gescheiden mengaan illusoir zal maken.

Wat wel bindt? Toen de heer *Soewardi* over ationalisatie van onderwijs sprak, verlieten velen e zaal en bleven weg zoolang hij het over onder-ijs had. Toen hij er het nationalisme bijhaalde en etoogde, dat alleen zuiver gehouden nationalistisch nderwijs de begeerde vrijheid zou brengen, kwam weer belangstelling. Dat was de taal, die men erlangde. Toen hij duidelijk en klaar zei, dat ge-treefd moest worden naar „vrijheid van overheer-ching", toen brak het applaus los...

Dr. Soetomo hield in het gebouw van de „Indon. tudieclub" te Soerabaja voor de Ver. „Vrouwen-huis" een lezing over „*de positie der vrouw als ationaal belang*" (*De Loc.* 1/2, blz. 36). De spre-er betoogde dat een volk, dat den ernstigen wil ezit en pogingen aanwendt om vooruit te komen, dadelijk moeite doet om den vrouwen een waar-ig bestaan te geven, omdat het intuïtief aanvoelt, at hoogstaande moeders het land spoedig met oede burgers verrijken kunnen. Bij het bestrijden an de kinderhuwelijken, van de polygamie en van e echtscheiding moet gezorgd worden, dat de be-olking het kwaad begrijpt. *Het vrouwenvraag-tuk is een nationaal vraagstuk,* waarom spr. oopte, dat de vrouwen actief mee zullen werken m te helpen het op te lossen. *(Applaus).*

Van de hand van den heer *C. S. Rangalyer,* een odern Brahmaan, lid van den Britsch-Indischen Wetgevenden Raad, is een antwoord verschenen op Mother India", het boek van Katherine Mayo. De chrijver noemde zijn boek: „*Father India*" (*Soer. bl.* 30/1, 3de bl., *Z.*). Hij verdedigt, dikwijls op oede gronden, de oude gewoonten zijner landge-nooten, en terwijl hij het bestaan van wantoestanden erkent, tracht hij deze terug te brengen tot uitzonderingstoestanden.

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

Het I. E. V.

De *Darmokondo* (nationalistisch, Solo) van 10 Januari maakt melding van de door het I. E. V.-bestuur aangevraagde audiëntie bij den G. G.

Eenige grieven die naar voren zouden worden gebracht, zijn b.v. dat de Indo-Europeanen zich achtergesteld achten bij de Inlanders, dat de G. G. duidelijk de Inlanders te vriend houdt en dat de onderwijsvoorziening niet is zooals behoort. Ook zullen worden voorgebracht de kwestie over de landbouwkolonisatie en de dienstplicht van de Indo-Europeesche jeugd.

Schrijver merkt naar aanleiding hiervan op dat hij reeds eerder heeft gezegd dat de G. G. niet beschouwd kan worden als een Inlandervriend: zijn goede woorden zijn slechts woorden gebleven, op daden valt niet te wijzen. De vergrooting van het Inlandsche element in den Volksraad is een correctie op een begane fout.

Schrijver zegt niet te begrijpen hoe de Indo-Europeanen op het idee kunnen komen dat zij achter worden gesteld bij de Inlanders en herinnert aan een rede van den heer Stokvis in den Volksraad, die verklaarde dat de Indo's verwend zijn, gewoonlijk door de Inlanders op een voetstuk werden geplaatst, doch dat de tijden nu veranderd zijn.

Het toestaan om op Sumatra te koloniseeren sluit in zich het toekennen van grondrechten aan de Indo-Europeanen.

Een eigenaardig verschijnsel is het dat zij op hun superioriteit als Europeaan bogen indien het gaat om minder voordeelige aangelegenheden; zij zeggen echter dat zij Indo zijn en beschouwen Indonesië als hun vaderland als het gaat om rechten op den grond te verkrijgen.

Schrijver waarschuwt de Indonesische intellectueelen tegen dit streven van de Indo's om de aan de Indonesiërs toebehoorende rechten aan te tasten.

Baars en het Communisme.

De „Sovjet-onthullingen" van Ir. Baars hebben begrijpelijkerwijze de aandacht gehad van de inheemsche pers in Indië en de voornaamste bladen hebben er lange artikelen aan gewijd. Het oordeel over die brieven van Baars en de motieven die hem tot het schrijven daarvan hebben gebracht, is echter verschillend Zij zijn het er evenwel over eens dat, mochten deze onthullingen bedoeld zijn als een waarschuwing aan het Indische volk, deze waarschuwing helaas te laat komt en wel doordat de plaats gehad hebbende uitbarstingen van het communisme in Indië, dat o.a. door Baars zelf is voorbereid en gepropageerd, reeds zoovele slachtoffers hebben gemaakt.

Het liberale blad *Bintang Timoer* van 24 Januari te Weltevreden weet niet goed wat van die brieven te denken. De redactie acht het niet onmogelijk dat Baars zijn onthullingen deed bij wijze van wraak op het Sovjet-Bestuur, aangezien hij — volgens het communistische blad *de Tribune* — eerst op een groot salaris inkoopagent van Rusland te Berlijn is geweest en daarna op een kleine bezoldiging naar Moskou teruggeroepen werd. Mocht het echter waar zijn dat de „bekeering" van Baars uit 'n veranderde politieke overtuiging voortkwam, zooals volgens de redactie ook wel bij groote Europeesche leiders is gebeurd, dan stelt zij zijn handelwijze ten voorbeeld aan de Indonesische volksleiders, opdat ook deze maar niet op alles ja en amen zeggen en blindelings anderen zullen navolgen, doch volgens hun eigen overtuiging te werk zullen gaan. Overigens vindt de redactie die brieven van Baars nuttig voor de lezers in Indië, omdat zij daaruit van een communist zelf iets over de eigenlijke toestanden in Rusland te weten komen en daarover kunnen oordeelen.

Het nationalistische blad *Darmokondo* te Solo, van 16 Januari, vindt het vreemd dat Baars, een der verspreiders van het communistische zaad in Indië, thans andere meeningen is toegedaan en het communisme slecht en verderfelijk acht. De redactie is echter van meening dat het geval tot nadenken moet stemmen in verband met de plaats gehad hebbende uitbarstingen.

Het Mal.Chineesch blad *Keng Po* te Batavia geeft

ommentaar op de meening van de Europeesche ers in Indië dat door de algemeene bekendmaing der mededeelingen van den heer Baars onder e bevolking, ook door middel van het Bureau voor olkslectuur, nuttig effect zal worden bereikt. De uropeesche bladen toonen daardoor volgens schrijer, dat zij niet weten hoe men in de kringen der nlandsche beweging, vooral onder de communisen — als die er nog zijn — over Baars denkt. Hij egt dat Baars geen bekeerling is geworden *na* het anschouwen der toestanden in Rusland, Siberië n Turkestan en verklaart verder dat de ex-leider eeds vóór zijn verwijdering uit Indië geen invloed eer had onder de communisten aldaar. Bovendien as hij van den aanvang af slechts een „salonommunist" en zijn dubbelhartigheid zou reeds roeg aan den dag gekomen zijn, met het gevolg dat ij als lid der P.K.I. in Indië geroyeerd is geworen, wat echter geheim is gehouden om te voorkomen dat de vijanden van het communisme weet regen van de oneenigheid in de P.K.I. Om verder e onoprechtheid in Baars' politieke gedragingen an te toonen geeft schrijver nog eenige bijzondereden over zijn particuliere leven en verklaart dat eze zijne mededeelingen slechts moeten dienen m het nutteIooze te doen zien van een kostbare erspreiding der Baars-sche mededeelingen in verhillende talen onder de bevolking. Ook zonder ergelijke middelen kan er een einde komen aan et communisme, maar de stroom der politieke beeging in Indië kan niet gestuit worden en de botngen tusschen volk en regeering zullen niet opouden door middel van anti-bolsjevistische lectuur, och slechts door wegneming van de grondslagen oor de ontevredenheid.

Ook kan niet verwacht worden — zegt schrijver dat eenmaal rood van richting zijnde lieden door et lezen der mededeelingen van Baars van opinie allen veranderen en hij wijst er op dat de roode eweging in Nederland er ook niet minder op is eworden na de voor het Sovjet-stelsel vernietigende erklaringen van iemand als Henriette Roland—olst.

De *Soeloeh Rajat Indonesia*, orgaan der Indon. udieclub te Soerabaja, gelooft aan de juistheid er mededeelingen des heeren Baars uit Rusland, och kan niet instemmen met het voorstel van de uropeesche pers tot algemeene bekendmaking aarvan onder de bevolking door de Regeering.

Schrijver is van meening, dat het resultaat tegensteld zal zijn aan de verwachtingen en dat de verreiding slechts voedsel zal geven aan de achterochtige gevoelens van het volk jegens de Regeeng. Het volk, dat indertijd zoo'n groot vertrouwen Baars had gesteld, dat er duizenden zwaar door leden hebben omdat zij zijn leerstellingen gelgd hebben, zal niet meer het oor willen leenen n wat van den heer Baars komt. Door aan het rzoek der Europeesche pers te voldoen, zal de geering de risico loopen en moeten dragen dat t volk de heele Baars-geschiedenis zal gaan behouwen als een komedie, op touw gezet om het lk te scheiden van zijn vurige en actieve leiders.

Erfpachtsgronden en landbouwconcessies.

In het hoofdartikel van de *Bintang Timoer* van 31 Januari wijst een schrijver op de besprekingen die thans door Europeesche bladen als *Sumatra-Post*, *Het Nieuws* en de *Java-Bode* werden gehouden in verband met de aanstaande expiratie van den termijn van vele erfpachtsperceelen enz. Schrijver zegt dat dit voor de landskinderen een zeer belangrijke kwestie is en bestrijdt de meening van genoemde Europeesche bladen, die alleen de belangen der kapitalisten dienen, als zoude de eventueele verlenging van de erfpachtstermijnen iets zijn dat buiten de bevoegdheid van den Volksraad valt en dus alleen door de Regeering of den G.-G. kan geschieden. Volgens schrijver verkondigen die Europeesche bladen zulk een meening, omdat zij weten dat, als de Volksraad zich met de zaak bemoeit, er straks verscheidene dingen zullen uitlekken die wijzen op het verdringen der bevolking, waardoor men billijkheidshalve genoodzaakt zal worden om een gedeelte van de thans door de Europeesche cultuur geoccupeerde gronden na de expiratie van den termijn, aan de bewoners van Java, Sumatra's Oostkust enz. terug te geven. Schrijver zou daarom gaarne zien, dat deze kwestie door de voormannen en door de Inlandsche pers in studie werd genomen of dat er een commissie werd gevormd om het onderwerp te bestudeeren en de Regeering voor te lichten als de tijd daar is.

Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht.

De Indische Mercuur.

No. 10 (7 Maart). Grond, grondonderzoek en grondkennis, door Prof. J. van Baren. — Komen en gaan van suikerfabrieken op Java, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — De suiker en de reboisatie. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, en de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft een literatuur-opgave over aetherische oliën, boschwezen, gommen, looistoffen, geneesmiddelen, voedingsmiddelen, vruchten en groenten.

De Indische Culturen.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 3 (1 Febr. '28). De ananas-cultuur in Florida, door Prof. dr. J. C. Th. Uphof (met ill.). — De welriekende grassen. Lemon-grassoorten, door C. Chalot (met ill.). — Terugblik op 1927. Een beschouwing van de voornaamste financieele en economische gebeurtenissen in het jaar 1927, door M. A. J. Kelling. — Kleingroot-cultures, door Gégé. — Insecten-bestrijding uit vliegtuigen.

De Indische Gids.

De Maart-afl. opent met een uitvoerige, goed gedocumenteerde beschouwing van den hr. C. Lekkerkerker over Java's in- en uitvoeren, getoetst aan het vraagstuk der overbevolking. — De generaal-majoor A. Kruisheer geeft eene bijdrage over West-Seran in het algemeen en over het met behulp der militaire macht onderdrukt verzet der Makahalastammen in 1914-15. — Mr. J. J. van Bolhuis bespreekt in zijn rubriek „Indië en de Nederl. Volksvertegenwoordiging" eenige belangrijke onderwerpen, waarover bij de jongste Kamerdebatten over de Ind. begrooting is beraadslaagd. — Overigens bevat deze afl. de vaste rubrieken: Revue van brochures, enz. — Buitenland. — Koloniale literatuur. — Wetenschap, enz.

Tijdschrift Kon. Ned. Aardr. Genootsch.

De Maart-afl. opent met het portret van Dr. G. P. Rouffaer, gevolgd door een artikel van Prof. J. C. van Eerde, waarin uitnemend wordt uiteengezet hoe verdienstelijk en veelzijdig Rouffaer's wetenschappelijke arbeid is geweest met betrekking op den Indischen Archipel. Verder bevat deze afl. wat Indië betreft eene beschouwing van Dr. Ph. H. Kuenen: Geologische problemen in verband met de Toekang-Besi-eilanden (gelegen ten Z.O. van Celebes). — Prof. L. van Vuuren wijdt eene uitvoerige bespreking aan het „Jaarboek van Batavia en Omstreken. 1927". — Overigens overzichten van geologische publicaties en het O. en W.-Ind. bibliografisch overzicht van W. C. M.

Locale Belangen.

Uit den inhoud van jaarg. 15, afl. 2 (16 Jan. '28). Bij de jaarwisseling, door J. J. G. E. Rückert. — Binnenl. Best. en de Decentralisatie, door G. de Raad. — De 2 millioensleening van Batavia in hoogste instantie niet goedgekeurd. — Burgemeesterskeuze. Men benoeme burgemeester-secretarissen in kleine gemeenten.

Landbouw. Tijdschr. Ver Landbouwconsulenten in Ned.-Indië.

3e Jaarg. No. 7. (Jan. '28). Arbeidsontleding betreffende de rijstcultuur in Rappang (Zuid-Celebes), door M. B. Smits. — Het Crotalaria-wantsje, door Dr. P. van der Goot (met ill.). — Boekbespreking: J. van Gelderen, Voorlezingen over tropisch-koloniale staathuishoudkunde, door v. d. K.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

Afl. 12 van dl. XX (Dec. '27). Oorspronkelijke bijdragen: Uit het bosch. Doelbewuste kunstmatige menging van djati met wildhout, door J. van Roosendael. — Hydrologische beschouwingen, door W. Zwart, met opmerkingen van H. Oosterling. — Over de hydrologie der boschgronden, door H. J. V. Sody. — Oppervlakte der bosschen in Semarang en Soerabaja in 1845, door W. Zwart. — Overgenomen artikelen: Inlandsche plantennamen (met ill.), door F. H. Endert. — Necrologie: R. Büttner (boscharchitect, overleden 11 Oct. te Fort de Kock), door J.

Jaarboek Mijnwezen Ned.-Indië.

Van den 55en jaarg. (1926) van het Jaarboek van het Mijnwezen in N.-I., is het 3e gedeelte der Verhandelingen uitgekomen (ter Landsdrukkerij te 's-Gravenhage). Het bevat het 5e vervolg der resultaten van de geologische onderzoekingen in den Oostelijken O.-I. Archipel door Dr. H. A. Brouwer.

De inhoud is als volgt: Over het ontstaan van krijt- en mergelgesteenten van de Molukken, door Tan Sin Hok. — Obertriadische Brachipoden von Ambon von E. Jaworski. — Over mesozoïsche afzettingen en eenige vulkaansche gesteenten van het eiland Ambon.

Vrijzinnig Weekblad (van N.-I.).

Het Nr. van 21 Jan. '28 bevat o.m. Ongeweten onwetendheid (naar aanleiding van Prof. Treub's brochure: Het gist in Indië). — Godsdienstige verschijnselen Sumatra's Westkust, door S. M. Latif. — Inperking van den duur der Volksraadzittingen. — Steun aan oud-Indische militairen in Nederland (slot), door K.

De Indische Post.

Uit den inhoud van Nr. 4. (28 Jan. '28) Baars en Stokvis. — De moderne denkbeelden op het gebied van strafrecht, strafstelsel en straf, door Mr. Is. Cassutto. — Telaga Kandjeng (Javaansche sage), door H. J. Vingerhoets. — Pontianak (geesten)-histories.

Orgaan der N.-I. Officiers-Vereeniging.

Jan. '28. Het Verre Oosten in 1927, door W. J. Lucardie. — Mijne oorlogsindrukken, door kolonel Lebaud (vervolg). — Het Soerabaja van tempo doeloe. De A. C. W. en Pyrotechnische Werkplaats, door ir. F. — Voor verlofgangers. Belastingzaken. — Vereenigingsnieuws. — Uit pers en periodiek.

De Ingenieur.

Het Nr. van 3 Maart bevat eene door tabellen en grafieken verduidelijkte beschouwing van Prof. Ir. J. Haringhuizen over de voorziening in de behoefte aan civiel-ingenieurs voor den Indischen Staatsdienst. Het resultaat waartoe de schrijver komt is dat er binnen een paar jaren een tekort aan c. i. te verwachten is, en dat in het bijzonder de voorziening in de behoefte voor den Indischen Staatsdienst wederom veel zorg zal baren.

Zending- en Missieperiodieken.

Annalen St. Josephs Congregatie. Maart '28. In 't hartje van Borneo, door Father Trekvogel (vervolg). Met afb.

Annalen Missiehuis Tilburg. Maart '28. Van reizen en trekken (vervolg: West-Nieuw-Guinea), door Pr. E. Cappers. Met afb. — Hoog bezoek aan de schooltuinen in de Minahassa, door Pr. H. Croonen. Met afb.

St. Claverbond. Maart-April '28. Van pest en naastenliefde, door J. Schots S.J. (met ill.). — Ngelmoe Djawa (slot), door C. Tjiptakesoema S.J. — Het Missiekerkje te Sedajoe, door Fr. Sträter S.J.

De Banier. 26 Jan. '28. Balineesch vertaalwerk. Bijbelverspreiding in Ned. Oost-Indië in 1927. — Brieven uit Atjeh (vervolg). Het volkskarakter, door Nja' Debit. — De politieke beteekenis van het Christendom in Ned.-Indië (vervolg), door G. de Raad.

Onze Missiën in Oost- en West-Indië. Febr. '28. Verkenningstocht naar West-Nieuw-Guinea ter voorbereiding van een eventueel op te richten R. K. Missie-Statie, door Dr. M. Neyens (vervolg). — Een zendeling-geneesheer in Oost-Indië (n.l. le Cocq d'Armandville), door S. Kalff (slot). — Iets over de Songkong-Dajaks in Ned.-Borneo, door P. Marius van Zevenbergen. — Een gedenkwaardige dag voor de Indische Katholieken. (Opening van het nieuwe Seminarie te Jogjakarta).

* * *

Dragon lizards of Komodo. An expedition to the lost world of the Dutch East Indies, by W. Douglas Burden, With 54 illustrations. (New-York—London, G. P. Putnam's Sons). [Bespreking in *N. R. Ct.*, 6 Maart, Avondbl. B].

Oefeningen ter vertaling uit en in het Javaansch. Met Javaansch-Hollandsche en Hollandsch-Javaansche woordenlijst, door T. J. Bezemer. Zesde druk, met een aanhangsel, bevattende gesprekken en woorden uit de praktijk der suikercultuur. Zwolle, W. E. Tjeenk Willink. 2 deeltjes.

Maleische taalcursus. Grammatica. Oefeningen. Woordenlijst. Door B. Alkema. Derde druk. Haarlem, H. D. Tjeenk Willink en Zoon.

Sowjet-Rusland in de practijk. Indië tot leering, door Ir. A. Baars. (Overdrukken uit de „Nwe Rtt. Ct." van 7, 8, 10 11 en 12 Jan. '28).

Jaaroverzicht van den in- en uitvoer van Ned.-Indië gedurende het jaar 1926. Deel II (Buitengewesten). (Mededeelingen van het Centraal Kan-

toor voor de Statistiek. No. 54, Weltevreden, Kolff en Co.).

De komende staatkundige beslissing inzake N[...]derlandsch-Indië. Voordracht gehouden voor [...] Bestuursconferentie van de Federatie van Chris[...]lijk-Historische Jongerengroepen, door Mr. Dr. H. A. van Gybland Oosterhoff. Met inleidend wo[...] van Dr. J. Th. de Visser. ('s-Gravenhage, Drukk[...] C. Blommendaal).

Draaibare sterrenkaart voor de tropen, ontw[...]pen en geteekend door Dr. S. W. Visser. Met k[...] handleiding, waarbij toelichting in het Maleis[...] Vierde druk. (Groningen, J. B. Wolters).

Wat zijn Creolen, door C. K. Kesler (Neerland[...] Maart '28).

Met Hr. Ms. „Hertog Hendrik" naar de W[...] door P. Steenkamp. (met kiekjes van Curaçao [...] Aruba). (Het Ned. Zeewezen. 2 Maart '28).

François le Vaillant, een Surinaamsch ontd[...]kingsreiziger in Afrika, door Fr. Oudschans D[...] (met portret). (De Ind. Verlofganger, 9 Maart '[...]

Gesammelte kleinere Schriften zur Ethnolo[...] und Soziologie von (Prof. Dr.) S. R. Steinmetz [...] (Groningen, P. Noordhof).

Max Havelaar, of de koffieveilingen der Ned[...]landsche Handelmaatschappij, door Multatuli [...] Douwes Dekker). Volksuitgave. (met portr[...] (Amsterdam, Uitg.-Maatschappij „Elsevier").

Suriname.

Op 27 Januari hebben op de plantage Ma [...]traite, bij Paramaribo, een aantal genoodigd[...] meerendeel planters en persmenschen, een de[...]stratie bijgewoond van een nieuwe bereid[...]wijze van koffie, het systeem Brokmeier.

„De West" van 27 Januari geeft een uitvo[...] verslag van de proefneming, die, volgens het b[...] een succes is geweest. De koffie, volgens het [...]teem-Brokmeier gedroogd, is volkomen vrij [...] de zure reuk, welke vroeger den afzet van de S[...]naamsche Liberiakoffie vaak in den weg st[...] Vroeger, omdat in de laatste jaren de bereid[...] reeds veel verbeterd was.

De Surinaamsche Liberia staat thans heel beter aangeschreven dan voorheen. Het schijnt vooral de droging bij hoogere temperatuur, gunstigen invloed is geweest op de kwaliteit.

De heer Brokmeier — oud-planter in Surinam[...] heeft zich reeds jaren geleden geïnteresseerd [...] verbetering der koffie-bereiding. Vooral in de ja[...] omstreeks 1920, toen er een bedenkelijke stagn[...] intrad in den afzet van het product, trachtte h[...] komen tot kwaliteitverbetering. Hij meende te [...]ben opgemerkt, dat aan de geperforeerde dr[...] trommels, die gebruikt werden bij de koffieb[...]ding, een fout kleefde. De heete lucht wordt in [...] trommels ingeperst en moet zich een uitweg [...]ken door de perforaties. Doordien de trom[...] echter zoo goed als gevuld is met koffie, di[...] gaatjes bedekt, kan de heete lucht niet snel ge[...] ontsnappen en ontstaat in de trommel een [...]pressie of overdruk, die het vervluchtigen va[...] aetherische oliën (die aan de koffieboonen kl[...] en de vermoedelijke oorzaak zijn van de bove[...]doelde onaangename lucht) bemoeilijken. Dit br[...] hem op het denkbeeld om een systeem toe te[...]sen, waarbij de heete lucht niet wordt ingep[...] doch ingezogen.

In de drooginrichting op Ma Retraite — die [...]gens de aanwijzingen van den heer B. is gebo[...] door de firma Gordon te Londen — heeft men [...] geperforeerde trommel, maar een hermetisch[...]sloten trommel, waar de lucht doorgezogen w[...] door middel van een krachtigen ventilator.

Het voordeel, met het procédé-Brokmeier [...]kregen, is dat het rayon van afzet dezer k[...] grooter wordt. Tot dusver was dit vrijwel be[...] tot Scandinavië. In de tweede plaats de gro[...] marktwaarde van het product.

Het blad heeft verklaringen gezien van bek[...] makelaars, die van oordeel zijn dat koffie, b[...] volgens het nieuwe procédé, belangrijke ho[...] marktwaarde heeft dan de gewone Surinaam[...] Liberia. De proef op de som daaromtrent za[...] spoedig geleverd moeten worden, nu — dank [...] het initiatief van den eigenaar van Ma Retraite, [...] een drooginrichting aanschafte volgens het sys[...] Brokmeier — voor het eerst dit procédé op ee[...]

zins grooter schaal is toegepast, zoodat met de Oranje Nassau de volgende week een partij aldus bereide koffie naar Nederland zal worden verscheept.

De koffie die uit de droogtrommel komt, is eenigszins blauwachtig van kleur, doch deze trekt bij, zoodat na eenige weken de koffie volkomen wit is. De koffie is — waarschijnlijk door de hoogere drooghitte — eenigszins poreuzer dan andere koffie en daardoor is de brand van deze koffie beter.

Voor den heer Brokmeier is het een groote voldoening dat hij nu in de gelegenheid is geweest om practisch de bruikbaarheid van zijn procédé aan te toonen.

De gouverneur, die een bezoek bracht aan Ma Retraite, feliciteerde den uitvinder met zijn succes en bracht hulde aan het initiatief van dr. Gomperts die de eerste drooginrichting volgens dit systeem voor zijn onderneming bestelde. De gouverneur heeft daarop dr. Gomperts in Nederland telegrafisch gelukgewenscht met het bereikte resultaat en hem hulde gebracht voor zijn initiatief.

„De West" verneemt nog, dat de heer Brokmeier voor zijn uitvinding belangstelling ontmoette bij den Ondernemersraad voor Suriname. Op initiatief van den heer G. B. Overeynder (directeur der Balata Compagnie Suriname) verleende de Ondernemersraad krachtigen steun voor het nemen van een proef in Suriname.

* * *

Uit Boven-Suriname wordt aan „De West" een tragisch geval gemeld:

Reeds sedert geruimen tijd vertoefde in het gebied van de Sarakreek een Engelschman, die in zijn eentje goud dolf. Hij woonde alleen in een klein kampje, doch van tijd tot tijd zag men hem aan de spoorbaan, als hij voedsel van den trein haalde. Sedert midden November ongeveer zag men hem niet meer. Omstreeks 10 November was hij aan de spoorbaan en verzocht 'n boschneger om hem te helpen een vrachtje naar binnen te brengen. Hij zeide toen, dat hij een slag had gehad van een stuk hout en dit hem pijn veroorzaakte op de borst.

Na zijn afscheid van dezen boschneger, werd hij later nog eens gezien door een anderen boschneger, en toen niet meer.

De kapitein van de boschnegers aan de Sarakreek vond het tenslotte wenschelijk om een verkenning te laten doen. Hij draalde echter op boschnegerwijze, doch op een gegeven oogenblik verscheen de bosch-opzichter Junker ter plaatse, die last gaf om onmiddellijk een onderzoek in te stellen. Vijf boschnegers trokken nu naar het kamp van den eenzamen gouddelver en vonden daar zijn lijk liggende vlak voor de hangmat. Het scheen, dat hij reeds weken te voren overleden was.

Nadat men de weinige bezittingen van den overledene had ingepakt, werden de vier wanden van het kamp omver getrokken en het stoffelijk overschot, gewikkeld in de hangmat, begraven op de plek, waar het kamp had gestaan.

De naam van den overledene is Eibenhaser Thom.

* * *

Het „Handelsblad" van 2 Maart geeft den inhoud terug van een artikel in de „Morning Post" van 24 Februari van de hand van den heer A. R. F. Webber, de financieele vertegenwoordiger van Berbice en gekozen lid van den Gecombineerden Raad van Britsch Guiana.

De heer Webber zet uiteen, waarom Britsch Guiana, gedurende bijna een en een kwart eeuw onder Engelsch bestuur, niet in het minst is vooruitgegaan.

Het „Handelsblad" wijst op de analoge omstandigheden in Suriname en vervolgt dan:

„Dat Engeland in die omstandigheden zal berusten is moeilijk aan te nemen en reeds zijn er teekenen, die wijzen op een hernieuwde poging om de kolonie tot ontwikkeling te brengen. Zoo zal o.a. dezer dagen aan het Lagerhuis een wetsontwerp worden voorgelegd, houdende voorstel dat Britsch Guiana in de toekomst onafhankelijk leeningen zal kunnen sluiten.

Wanneer zal Nederland (of Ned.-Indië) nu eens met betrekking tot Nederlandsch Guiana een offensief nemen, dat niet als tot dusver bij voorbaat tot mislukking is gedoemd?"

* * *

De minister van buitenlandsche zaken heeft ter kennis van de Kamer gebracht, dat Nederland voor Suriname en Curaçao is toegetreden tot het op 22 Juli 1875 te St. Petersburg gesloten internationaal telegraafverdrag.

Deze toetreding houdt verband met de omstandigheid, dat de rechtstreeksche radio-telegraafverbinding tusschen Nederland en Suriname met ingang van 2 Januari j.l. voor het publiek verkeer is opengesteld, terwijl het in het voornemen ligt, eerlang ook over te gaan tot de openstelling van een zoodanige verbinding tusschen Nederland en Curaçao.

Curaçao.

Daad van piëteit.

Met het oog op het feit, dat binnen niet al te langen tijd, naar alle waarschijnlijkheid, geheel de Caracasbaai in concessie aan de C.P.I.M. zal overgaan, heeft de garnizoenscommandant, kapitein Borren, van de aanwezigheid van Hr. Ms. „Hertog Hendrik" willen profiteeren, om de aldaar begraven liggende Nederlandsche mariniers plechtig naar het militaire kerkhof over te brengen.

Deze mariniers zijn Hesseling, Sonneveld, Duys, Kassenaar en Buitendijk, en hebben gediend op Hr. Ms. „Alkmaar" en „Sommelsdijk". Zij zijn overleden in de jaren 1898 en 1901.

Op 20 Jan. j.l. is hun stoffelijk overschot gebracht van Caracasbaai naar het Waterfort, waar een rouwkapel was ingericht.

Om 9 uur had de plechtige overbrenging plaats met militaire eer van het Waterfort naar de militaire begraafplaats. De kist was bedekt met de marinevlag en sergeant Evers fungeerde als chauffeur op de lijkauto. Aan de poort van het fort stond een eerewacht, bestaande uit een onderofficier en twaalf manschappen, die bij het passeeren van den lijkwagen salvo gaven. Achter de auto schaarden zich een deputatie van de officieren en onderofficieren, de geest. aalmoezenier en vier secties van de bemanning van Hr. Ms. „Hertog Hendrik", benevens een deputatie van het garnizoen, bestaande uit een officier, een onderofficier en 10 manschappen. De vlaggen van het fort woeien halfstok.

Op het militaire kerkhof gekomen werd de kist door matrozen naar de groeve gedragen, waarbij door een vuurpeloton der marine de gebruikelijke salvo's werden gelost.

Aan de groeve werd het woord gevoerd door den aalmoezenier, welke in een kernachtige en aangrijpende rede het leven der marinemannen schetste, en er op wees dat ook zoovelen van hen zonder krijgsroem, maar als slachtoffer vallende eener moordende klimaatziekte, het groote offer brachten op het altaar des Vaderlands.

Daarna bracht spreker dank namens alle aanwezig marine-personeel aan kapitein Borren, welke het initiatief nam voor deze daad van piëteit tegenover de Nederlandsche Marine.

Een mooie, sympathieke daad van piëteit!

(A. d. C.).

De ongelukkige „gelukstelegrammen".

Meer dan 400 waren er van Curaçao gezonden naar Nederland; om onbegrijpbare ambtelijke redenen zijn die echter niet doorgelaten.

Telegrammen naar de bovenwindsche eilanden.

Met ingang van Maart is het telegramtarief voor Curaçao verlaagd voor gewone telegrammen van *f* 3.05 op *f* 2.42½; voor Nederlandsche regeeringstelegrammen van *f* 1.99½ op *f* 1.68½, en het tarief voor Aruba en Bonaire verlaagd van *f* 3.35 op *f* 2.72½.

(A. H.).

De protestantsche voorgangers op de bovenwindsche eilanden.

De heer Lingbeek, lid der Tweede Kamer, heeft den minister van Koloniën de volgende vragen gesteld:

Kan de Minister mededeelen:

1°. of de tenachterstelling in rechtstoestand van de voorgangers bij de Protestantsche gemeenten op Sint Martin, Sint Eustatius en Saba, in vergelijking met den rechtstoestand van de op de Bovenwindsche Eilanden werkzame R.-K. geestelijken, waarvan de Minister bij de behandeling van de Curaçaosche begrooting voor 1927 opheffing heeft in uitzicht gesteld, nu inderdaad ook is opgeheven;

2°. indien zulks inderdaad is geschied, of de

daartoe noodige individueele regelingen reeds door den gouverneur zijn getroffen en ook zijn ter kennis gebracht van elk der betrokken geestelijken?

(A. H.).

Scheepvaart.

De *Amigoe* voegt aan de reeds meegedeelde scheepvaartcijfers nog het volgende toe:

Voor een groot deel zal deze vermeerdering wel te danken zijn aan het opdubbelen van de schepen der Isla-vloot, waardoor de vierdaagsche vaart tusschen Curaçao—Maracaibo veranderd is in een driedaagsche.

Reeds in 1924 overtrof het aantal zeeschepen in de haven dat van Amsterdam: nl. 3175 (stoom- en zeilschepen) tegen 3016 te Amsterdam.

Met de jaren is die voorsprong gestegen nl.:

	Curaçao.	Amsterdam.
1925	3469 schepen	2999 schepen
1926	4473 „	3199 „
1927	5530 „	3318 „

En laten wij de zeilschepen buiten beschouwing, alleen lettende op het aantal stoomschepen, dan nog is er een aanmerkelijke voorsprong, nl. 3728 tegen 3318. Niet alleen wat het aantal schepen, ook wat de tonnemaat betreft, komt Curaçao steeds verder boven Amsterdam uit te steken.

Want was de bruto-inhoud der te Amsterdam ingeklaarde zeeschepen 21.977.676 M³., op Curaçao was deze van de stoomschepen 33.760.041 en van de zeilschepen 422.896 M³., te zamen dus 34.182.937 M³.

De brutalen . . . . .

In de vergadering van den K. R. van 23 Januari 1928 was een in het Engelsch gestelden brief ingekomen van de Whitehall Securities Corporation Limited, London Financial Agents of the Mexican Eagle Oil Company Ld.

Men heeft er nog over gepraat, of dit stuk voor behandeling in aanmerking kon komen, maar ten slotte besloten het voor te lezen, in de notulen op te nemen en de adressanten alsnog in de gelegenheid te stellen zich in het Hollandsch tot den Raad te wenden.

Wat zou men op de Engelsche eilanden doen, als men daar een adres in het Nederlandsch kreeg?

Werving.

Naar wij vernemen, vlot het nog niet hard met de werving voor de militaire politie.

Verwonderen doet dit ons niet, als wij zien de eischen die gesteld worden, en de salarieering, die daar aan beantwoorden moet, maar het niet doet.

De eischen zijn zoo hoog mogelijk gesteld, en de salarieering is zoo, dat ze bijna niet lager kan. Als het zoo doorgaat, dan zal er van de dubbelposten, Europeaan (intelect) en Curaçaoenaar (kracht en taal) niet veel terecht komen. Het gevolg zal zijn, dat men in hoofdzaak zal aangewezen zijn op Nederlandsche manschappen niet alleen voor het kader, maar ook voor de minderen. Of dit echter voor een goeden loop van zaken en voor het zedelijk peil der troepen bevorderlijk zal zijn, valt sterk te betwijfelen.

Wij komen op deze quaestie nog wel eens terug. Want ze is veel te belangrijk. Wil men een flink, degelijk, zedelijk hoogstaand politiekorps, dan moet men in de eerste plaats goed betalen. Anders k men niet anders dan heele of halve mislukkin

(A. d. C.)

Uit den Verren Vreemde.

Vermenging en afzondering.

Sedert eeuwen trekken de zeelieden naar landen, sedert eeuwen bestaat de kans dat de manning op een vreemde kust wordt geworpen er ook in het tegenwoordige nog geenszins heid dat schipbreukelingen de aanraking groote gemeenschap weer zullen herkrijgen vroegere tijden was de waarschijnlijkheid van gesneden en afgezonderd te blijven natuurlijk veel grooter. Werden zoo alleen mannen op strand gezet, dan konden zij tot vermenging de bevolking over gaan en dan kon zich daar generatie van kleurlingen vormen, die in den der tijden in het ras der inboorlingen verliep hoorde tot de schipbreukelingen ook vrouwen kon zich een blanke gemeente vormen, die of ver in bloed bleef, of mede tot vermenging m oorspronkelijke bewoners kwam. Waar blank boorlingen ontdekt zijn, of waar mestiezen schen donker gekleurden gevonden zijn, is een dergelijke oorsprong gezocht. Zoo in M Amerika, in Afrika.

Bij de onderstelling dat in de Noord-Poolze open zee kan zijn, met een land waarheen d gels trekken, werd zelfs de mogelijkheid aan men daar ook een bevolking te kunnen aantr daar gebracht door vergane schepen, die m en vrouwen aan boord hadden, mogelijkheid hoewel nog niet geheel tot nul teruggebracht meer als een waarschijnlijkheid wordt bespr Het ten vorige jare verschenen mooie boek, in dikke deelen, van Prof. Dr. L. Rodenwaldt, Die Mestizen auf Kisar, een eilandje N. O. va mor, gaat wel niet van blanke schipbreukel als stamvaders uit, doch van eenige Europe soldaten, die, op Kisar achtergebleven, daar, sloten van de buitenwereld, een mestiezenge schap vormden, maar het geeft de mogelijkh de beteekenis aan van een voortgezette blo menging, van een groep blanken opgaande inheemsche gemeenschap van ander, donk kleurd ras, zooals dit ook bij schipbreukelin geval kan worden.

Men zal zich herinneren, hoe de bladen in 1924 een verhaal overnamen uit Z.-Afrika bladen, dat een Bechoeanenhoofdman blanke nen en vrouwen als slaven hield. Een En blad van November van dat jaar bracht to resultaat van ingewonnen inlichtingen, de vo mededeeling van iemand, die uit die streek a stig was:

„De eenige menschen, die tegenwoordig de Bechoeanen leven, zijn eenige kleurlinge geheel op de Kaapsche gelijken. De Holl noemen hen „half-nekkies". Ik herinner m heel goed, dat zij in Bechoeanaland aankwam was tijdens den laatsten grooten oorlog. Zij ten uit Duitsch Zuid West door de Kalahari Bechoeanaland; door gebrek aan water stier hun beesten. Ten slotte kwamen zij in het lan

Sebele II, den vader van het tegenwoordige hoofd, waar vrede heerschte. Hier werden zij vriendelijk ontvangen en leven zij tot nu toe in volle vrijheid. Zij worden niet onderdrukt en zijn geen slaven, maar zijn deels vrachtrijders tusschen Motopolole en Gaberones, deels smeden. Met den landbouw zijn zij niet vertrouwd".

Latere berichten omtrent deze blanken in het negerland vernamen wij niet, bij de ontwikkeling die Afrika doormaakt bestaat niet veel kans dat zij buiten aanraking met de blanke wereld zullen blijven, hun nakomelingen kunnen echter wel een blijvende blanke streep door de zwarte omgeving trekken.

Wij halen dit alles hier nu weer eens op in verband met een in de *African World* voorkomende mededeeling van den Deenschen ethnologist Dr. Peterson. Deze zegt in Pondoland, klein gebied in den N. O.-hoek der Kaap-provincie, op ongeveer 150 mijlen van de kust, een kleine gemeenschap van zeer licht gekleurde negers ontdekt te hebben, die afgezonderd leven van de overige negers in die streek. Behalve in huidskleur toonen zij ook van deze afwijkende eigenschappen, zoo zijn zij veel ijveriger en deelen zij niet in hun grof bijgeloof.

Voor Dr. Peterson staat vrijwel vast, in deze geheimzinnige stam de afstammelingen gevonden te hebben van de overlevenden van het groote zeilschip, de *Grosvernor*, dat in 1782 uit Britsch-Indië vertrokken, met vele passagiers en een rijke lading bij Kaap de Goede Hoop op de rotsen verbrijzeld werd, ter plaatse ongeveer waar nu Port-Grosvernor, een klein etablissement, ligt. Een uitgezonden hulp-expeditie kon toen geen nadere berichten omtrent het lot der opvarenden brengen. Dr. Peterson meent hunne nakomelingen nu gevonden te hebben.

Moge nagegaan worden in hoever deze mededeeling waarde en beteekenis heeft, en moge, ongeacht of de onderstelling betreffende de Grosvernor al dan niet reden van bestaan heeft, van die mestiezen een studie gemaakt worden even degelijk als die van Prof. Rodenwaldt over de kleurlingen van Kisar. De geschiedenis van Kisar houdt der wetenschap ook voor, dat met een dergelijk onderzoek niet getalmd mag worden; een uitstel kan veel bederven en verkerven.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Apeldoorn.

VAN ALLES EN NOG WAT.

Op 18 Februari hielden we onze jaarlijksche ledenvergadering, die slecht bezocht was. Als voorzitter-opvolger van den heer L. R. Wentholt, die wegens zijn benoeming tot burgemeester van Gorssel zijn functie moest neerleggen, werd gekozen de heer *L. Schol*, die deze benoeming heeft aangenomen. In de vacature van den heer de Bats werd de heer *J. van Regteren* gekozen, die eveneens zijn benoeming aannam. Op de bestuursvergadering van 6 Maart zijn deze heeren geïnstalleerd.

Op 8 Maart werd in het „*Centraal Theater*" de *Rubber- en Oliepalmfilm* vertoond. De opkomst was veel kleiner dan we in den laatsten tijd gewoon waren en niet in overeenstemming met de belangstelling, waarop deze films recht hebben. Voor het bestuur een aanmaning, „dat we er nog niet zijn."

Op 21 April hopen we op „Eurasia" „*Njai Sonna*" van Jan Fabricius, opgeluisterd door de krontjongmuziek en gezellig samenzijn na. Voor een der ramen van den kunsthandel van M. J. Minderman zal een reclame voor deze voorstelling en ook voor de Arnhemsche tentoonstelling worden gemaakt. Bovendien hebben we toestemming gekregen, door welwillende en zeer gewaardeerde medewerking van B. en W. en den heer Directeur der Gemeentediensten, om in het Oranjepark voor de muziektent een flink bloemperk te laten aanleggen met:

11 JUNI I.T.A. 28 JULI

waarvoor *1000* gnaphaliums en *400* begonia's noodig zijn. Het belooft dus een flinke reclame te worden, evenals die bij Minderman, welke ook eenige weken zal blijven, doch waar af en toe de voorwerpen verwisseld zullen worden.

Na den „Eurasia"-avond zullen we aan het organiseeren moeten gaan denken van *tochten* naar Arnhem en het *inpakken* en verzenden van de inzending.

Daarover en over den *Indischen Leergang*, die na de zomervacantie volgt, hopen we tijdig onze mededeelingen te doen.

Echter — een en ander stelt nog al hooge eischen aan onze kas — en wie onder de leden iets er voor voelt om in dit extra drukke werkjaar ook iets extra's te doen voor de kas, zij toegefluisterd, dat het gironummer van den penningmeester *93038* is. Ook zou een verhooging van de contributie door de begunstigers een zeer sympathieke daad zijn. Laat echter om te beginnen ieder op 21 April in Tivoli aanwezig zijn en zooveel mogelijk zijn huisgenooten en vrienden meebrengen. De vorige maal waren wel de niet-ledenkaarten uitverkocht, doch niet de ledenkaarten.

Ook zijn we nog niet aan de 1 % van de bevolking aan leden toe, hoewel we wat dat betreft, niet al te ontevreden mogen zijn over den gestadigen drup, die ons tot 107 leden en 109 begunstigers gebracht heeft. Maar de drup mag niet ophouden. Wie meevoelt, werkt mee!

HET BESTUUR.

Afdeeling 's-Gravenhage.

„INDRUKKEN OVER CURAÇAO".

Voor de Afdeeling 's-Gravenhage van de Vereeniging „Oost en West" heeft Ir. E. F. Suringar op Vrijdag 9 Maart j.l. in de groote zaal van „De Twee Steden" alhier, eene voordracht gehouden over het onderwerp „Indrukken over Curaçao". Er was zeer groote belangstelling; de zaal was geheel bezet.

De voorzitter, de heer F. van Peski, heette alle aanwezigen welkom en leidde den spreker met een hartelijk woord in.

Spreker begon zijn lezing met te zeggen, dat wij over het algemeen zeer weinig van onze Koloniën in de West afweten en Curaçao voor de meesten nog een terra incognita is. Ir. Suringar werd het vorig jaar door het Ministerie van Koloniën uitgezonden en was al zeer spoedig genezen van zijne veronderstelling, dat de West veel overeenkomst met Oost-Indië vertoont. Reeds bij de reis daarheen is een groot verschil te bespeuren. Naar de Oost reist men op mooi ingerichte passagiersbooten, terwijl op de West-Indische lijnen het goederenvervoer hoofdzaak en het passagiersvervoer bijzaak is; de booten naar de West hebben echter een zeer goede accomodatie en het eten en de bediening laten niets te wenschen over. Behalve de warmte en de klapperboomen, hebben de beide Koloniën niets met elkaar gemeen. Ook de bevolking is zeer verschillend; in de West bestaat die hoofdzakelijk uit negers of afstammelingen daarvan, die in 1863 nog slaaf waren en wier taal in den omgang Engelsch is.

Aan de hand van een kaart behandelt spreker den geografischen toestand van het land, waaruit duidelijk blijkt, dat de eilanden verdeeld zijn in twee groepen, nl. de Eilanden Boven den Wind, waartoe St. Eustatius, St. Martin en Saba behooren en de Eilanden Beneden den Wind, zijnde de A.B.C.-eilanden, n.l. Aruba, Bonaire en Curaçao. Dezen naam hebben de eilanden te danken aan hun ligging ten opzichte v. d. Noord-Oost-passaat. Op eerstgenoemde eilanden is Engelsch de volkstaal; het Nederlandsch wordt al een in de hooge standen gebezigd, terwijl de omgangstaal op de Benedenwindsche Eilanden verbasterd Spaansch is, ook wel Papiamento genoemd.

Curaçao is heuvelachtig; groot geboomte is er zeldzaam. Over het algemeen is het landschap dor en kaal; het groen wordt door de vele geiten, die er leven, opgegeten. De natuur is echter volstrekt niet leelijk te noemen; het is daar het land der cactussen. Het havenverkeer is er zeer ontwikkeld; de landbouw daarentegen niet.

De hoofdplaats Willemstad is een echt Hollandsche stad met Hollandsche straatnamen, zooals de Breedestraat, het Moordenaarsstraatje enz.

Het is niet met zekerheid bekend, waaraan Curaçao zijn naam te danken heeft. Velen zeggen aan het Spaansche woord Cura Asaba, wat „Gebraden priester" beteekent, omdat een van de eerste Spaansche priesters er levend geroosterd zou zijn. Anderen beweren, dat Curaçao beteekent: „Hij, die hier binnenkomt, zal weder gezond worden", hetwelk eerder met de waarheid overeenkomt, daar het klimaat er gezond is en geen tropische ziekten voorkomen.

Van het grootste belang is de petroleumhandel in Curaçao, welke een voorname bron van inkomsten oplevert. De olie, welke in Venezuela gewonnen is, wordt in tankbooten naar Curaçao vervoerd en aldaar geraffineerd. Dagelijks wordt ongeveer 20.000 ton ruwe olie aangevoerd, terwijl de Koninklijke per week *f* 130.000.— aan loon betaalt, hetgeen geen goeden invloed op het onderwijs uitoefent, daar de jongens reeds vroeg de school verlaten om geld te gaan verdienen. Het Nederlandsch, dat eerst in de derde klasse onderwezen wordt, wordt hierdoor vrijwel veronachtzaamd. De plantages liggen zoo goed als braak; mede een gevolg van de goede betaling in het oliebedrijf.

De levensmiddelen op Curaçao zijn duur; ook voor behuizingen moet veel betaald worden en is deze over het algemeen dan nog niet geriefelijk te noemen. Rioleering en drinkwater ontbreken; naar gelang dat meer huishuur betaald wordt, is de regenton voor het huis grooter.

De toestand op Curaçao is verre van rooskleurig te noemen; er heerscht groote ontevredenheid, welke volgens spreker niet te licht geteld moet worden. Curaçao staat op het oogenblik in het brandpunt van belangstelling. Het Koloniale leger, vroeger 400 man sterk, is tot 36 man teruggebracht, wat voor den buitenlander een bron van vermaak is, doch ieder weldenkend Hollander pijnlijk moet aandoen.

Na de pauze werden de alleszins interessante lichtbeelden vertoond, welke, evenals de lezing, bij het publiek een dankbaar onthaal vonden. Een krachtig applaus beloonde spreker dan ook voor den genotvollen avond.

De voorzitter dankte Ir. Suringar hartelijk, ook namens de leden, voor zijn aangename en boeiende voordracht en voor de moeite, welke hij zich gegeven had om de toehoorders een duidelijk beeld van onze West-Indische gebiedsdeelen te geven.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

Afdeeling Groningen en Ommelanden.

VOORDRACHT VAN R. M. NOTO SOEROTO.

Herinnering aan de leden, dat op *Maandag 19 dezer, des avonds om 8 uur*, in de Harmonie een voordracht met lichtbeelden zal worden gehouden door Raden Mas Noto Soeroto, over het: *Rassenprobleem in Indonesië en het ontwaken der Inheemschen.*

Vrije toegang voor leden.

HET BESTUUR.

Afdeeling Nijmegen.

Zaterdag 17 Maart 1928, 's middags 3 uur, een *Societeitsbijeenkomst* in het Oranjehotel, waarbij een voordracht met lichtbeelden over: *een reis door Java en Sumatra*, door den heer *W. E. Noordman*, leeraar bij het M.O. te Nijmegen.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur.

HOOFDBESTUURSVERGADERING op *Zaterdag 7 April* e.k., des nam. ten 2 ure, in het gebouw Heulstraat 17.

Punten van behandeling.

1. Opening.
2. Notulen (zie K. W. 17 Nov. '27, No. 46).
3. Jaarverslag; Rekening en Verantwoording '27 met rapport der Verificatie-Commissie en Begrooting '28 (zie K. W. 1 Maart '28, No. 9).
4. Mededeelingen van het Dagel. Bestuur.
5. Rondvraag en sluiting.

De Algem. Secretaris,
VAN DER BRUGH.

Van het Dagelijksch Bestuur.

POLITICAL INDIA AFTER THE WAR.

Voor het Genootschap Nederland—Engeland zal op *Dinsdag 27 Maart* te 's-Gravenhage optreden Sir Fredrick Whyte, oud-Schotsch Parlementslid en bekend spreker en schrijver over Oostersche vraagstukken, met het onderwerp: *Political India after the War.*

Genoemd Genootschap heeft de welwillendheid gehad de leden der Vereeniging Oost en West in de gelegenheid te stellen deze lezing tegen gereduceerde entréeprijs bij te wonen.

Hun zal nog een afzonderlijke kaart worden toegezonden.

JAVA'S PLANTENWERELD.

De bekende Zwitsersche oud-hoogleeraar, de heer Dr. C. Schröter, Alt Prof. d. botanik a. d. Erdgen. Techn. Hochschule te Zurich, zal gedurende zijn verblijf hier te lande van *25 Maart—14 April* voor de afdeelingen onzer Vereeniging *lezingen* met lichtbeelden houden. Onderwerp: *Java's plantenwereld.*

Van de Redactie.

VOORDRACHTEN BOEDDHA-BEELDEN.

Op *Donderdag 22 Maart* houdt de heer *W. L. van Warmelo* voor den „Kring Utrecht" van de Internationale Broederschap voor Kunst en toegepaste Kunst eene *voordracht met lichtbeelden* over:

1. De ontwikkelingsgeschiedenis en de diepere beteekenis van het Boeddha-beeld;

2. De Dhyani Boeddha's, Boddhisattwa's en de Boro Boedoer.

Het Bestuur van genoemden Kring verzoekt ons mede te deelen, dat de leden van Oost en West die in deze onderwerpen belang stellen, *van harte welkom zijn.* De voordrachten worden gehouden in hotel „Pomona" (hoek Westerstraat—Catharijnesingel) te *Utrecht*, 's avonds half 9.

Van het Informatie-Bureau:

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE.

Mej. A. A. M. Haak, Onderwijzeres bij het O. L. O.; Reinkensstraat 4, '-Gravenhage.
J. J. Corré, Opzichter werkplaats bij de S.S. en Tr.; Weissenbruchstraat 18, Dordrecht.
B. W. H. Scharrenberg, Onderwijzer bij het O.E.L.O.; Goeman Borgesiusplein 15, Arnhem.
J. Kerkhof, Onderwijzer bij het M.U.L.O.; Nieuwe Schoolstraat 34, 's-Gravenhage.
G. B. Valk, 3e Officier b. d. Gouv. Marine, Voorschoterlaan 113, Rotterdam.
J. Platteel, idem als voren, Paul Krugerplein 25, 's-Gravenhage.
Mej. C. H. Karreman, Verpleegster 1e kl. b. d. Mil. Hospitalen, Ziekenhuis Coolsingel, Rotterdam.
Mej. A. A. Beck, idem als voren, „Duin en Bosch", Bakkum.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF.

Ir. K. J. Leatemia, Ir. 2e kl. b. d. Waterstaat en 's Lands B.O.W.; Ned.-Ind. Escompto-Mij., 's-Gravenhage.
Mej. Y. I. O. von Jaroschka Pohl, Klerk-rekenaar 1e kl. b. h. Kon. Magnetisch en Meteor. Observatorium; Galileïstraat 56, 's-Gravenhage.
P. Contant, Opziener (machinesteller) b. h. Marine-Etablissement te Soerabaya; Kanaalstraat 86, Vlissingen.
C. Bouwens, Opzichter werkplaats bij de S.S. en Tr.; Jan Steenstraat 119, 's-Gravenhage.
Ir. L. van Meurs, Houtvester b. h. Boschwezen in Ned.-Indië; p/a. A. Rummler Hochzeit n.m. Kreis Arnswalde, Brandenburg.
C. A. de Visser, Gouvernements-veearts; François Maelsonstraat 44, 's-Gravenhage.
T. A. Voorkamp, Politie-opziener bij de Alg. Politie; Van Heusdenstraat 34, Gouda.
G. B. Remmelts, Ambtenaar 3e kl. bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen; Prins Frederik Hendriklaan 24, Harderwijk.
S. A. Bargsma, Referendaris b. h. Dept. van L. N. en Handel; Hendrik Zwaardecroonstraat 15, 's-Gravenhage.
W. de Wijs, Landbouwconsulent 1e kl. te Cheribon; Pr. Mariestraat 17, 's-Gravenhage.

L. Alles, wnd. Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., M. van Clevelaan 12, Amsterdam.
Mej. R. Welthuizen, Hoofdverpleegster b. d. dienst der Volksgezondheid, Oorschotstraat 12, Haarlem.
A. van der Kleij, Hoofdverpleger b. d. Hospitaaldienst, p.a. D. van der Kleij, Hazerswoude (dorp).
M. R. van de Water, Vliegtuigmaker 1e kl., chef v. d. handhoutbewerking b. d. Luchtvaartafdeeling, Begoniastraat 295, 's-Gravenhage.
C. Boon, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.E.L.O., Palembangstraat 17, Utrecht.
Mr. H. H. Kemink, 1e b.g. Voorzitter v. d. Landraden te Batavia c.a., Weerdsingel O.Z. No. 49 bis, Utrecht.
L. J. P. Brands, Referendaris b. d. dienst v. d. Mijnbouw, Pension Baer La Maisonnette les Avants sur Montreux.

MET PENSIOEN.

Ds. J. Brink, Predikant bij de Prot. Gemeente te Fort de Kock; p/a. Vierambachtstraat 72a, Rotterdam.
W. Meuleman, wnd. Directeur Normaalschool Inl. hulponderwijzers, Gorssel bij Zutphen.

Commissariaat voor Indische Zaken.

Ter benoeming tot ambtenaar bij de binnenvissch[erij] in Nederlandsch-Indië kunnen worden uitgezon[den] eenige personen, die, na eene vakkundige opleiding [bij] de Nederlandsche Heidemaatschappij te hebben ge[noten], minstens een jaar practisch werkzaam zijn gew[eest].
Bezoldiging f 200—f 500 's maands.
Vrije overtocht c.q. ook voor wettig gezin.
Uitrusting minstens f 1300 (voor gehuwden f 180[0]).
Spoedige aanmelding bij het Departement van [Ko]loniën, Commissariaat voor Indische Zaken, af[dee]ling B, eerste bureau.

Aan de Leden verzoeken wij vriendelijk h[un] kennissen, die nog niet tot „Oost West" toetreden, daartoe op te wekken. De gebruikel[ijke] vraag: „WAT HEB IK AAN DE VEREENIGIN[G]" ware eenvoudig te beantwoorden met: „DE VEREE[NI]GING HEEFT WAT AAN U".

Mutatiestaat van 7 tot 14 Maart 1928.

Nieuwe Leden:	Geïntroduceerd door:
Jhr. L. Schorer, Amsterdam, van Eeghenstraat 103. f 10 E. S. Kerkhoven, Amsterdam, Oranje Nassaulaan 7. f 10	Dr. F. W. T. Hunger te Amsterdam.
H. C. van Bergen, oud-Inspecteur Inlandsch onderwijs, Amsterdam, Valeriusstraat 19 huis. f 5.—	den heer E. Löwenstein te Amsterdam.
H. Gerth, Onder-directeur Maintz Productenhandel, Amsterdam, Singel 250. f 5.—	den heer G. Th. van Klaveren te Amsterdam.
A. Winkel, oud-Adm. K.P.M., Amsterdam, 1ste van Swinderenstraat 2. f 5.—	den heer A. L. Müller te Amsterdam.
G. J. Hijdeveld, Hoofd R.K. School L.O., Arnhem, Pontanuslaan 74. f 5.—	Voorzitter Afd. Arnhem.
F. J. Ch. van Prehn Wiese, Arnhem, Boulevard Heuvelink 167. f 5.—. Z. R. A. Reijers, Velp (G.), Zutphensche Straatweg 32. f 5.—.	Secretaris Afd. Arnhem.
J. J. Mac-Kenzie, Majoor b. d. Militaire Administratie, Utrecht, Willem Barentzstraat 58. f 5.—	Penningmeester Afd. Utrecht.
Mevrouw J. A. van Driesum, Nijmegen, St. Annastraat 166. f 5.—. H. Schöningh, Nijmegen, Kelfkensbosch 22. f 5.—.	Mevrouw J. M. S. Hogerland te Nijmegen.
A. J. Wiessner, Apeldoorn, Kon. Hortenselaan 24. f 5.	Mevrouw ter Kuile te Apeldoorn.
E. W. v. Toledo, Onderwijzer 1ste kl. O.-I., Apeldoorn, Jachtlaan 42. f 5.—	den heer J. A. van Regteren te Apeldoorn.
Dr. Benno v. Delden, Enschedé, Hengelosche Straat. f 5.-. H. W. ter Kuile, Industrieel, Enschedé, Rembrandtlaan 8. f 5.—.	Secretaris Afd. Twente.
G. Ouwerling, oud-Ass.-Resident, Den Haag, Archimedesstraat 19. f 5.—. W. J. J. Veltman, oud-Ass.-Resident, Den Haag, Pieter Bothstraat 15. f 5.—. K. Kroon, Scheveningen, Visschershavenweg 67. f 5.—.	Secretaris Afd. Den Haag.
V. G. van Waasdijk, Directeur Alg. Indonesische Cultuur- en Handelsonderneming, Den Haag, Z.-O. Buitensingel 237. f 5.—	den heer J. Townsend te Den Haag.

Eigen aanmelding.

M. Frijlink, Amsterdam, Jekerstraat 8 huis. f 5.—.
S. A. Drijber, Luitenant-Generaal b. d., Commandant „Bronbeek", Arnhem. f 5.—.
N. Heinzelmann, oud-Directeur v. d. Gouv. Telefoondienst in N.-I., Velp (G.), de Ruyterlaan 12 f 5.—.
A. Bunk, Directeur van het „Minerva-theater" te Apeldoorn, Paschlaan. f 5.—.
Mr. Dr. M. S. Koster, Secretaris-Generaal b. h. Ministerie van Koloniën, Den Haag, Riouwstraat 131. f 5.—.
G. H. G. Harloff, oud-Voorzitter Algemeene Rekenkamer O.-I., Den Haag, Statenlaan 76. f 5.—.
C. F. Julius, oud-Lid Algemeene Rekenkamer O.-I., Den Haag, Columbusstraat 51. f 5.—.
H. W. Kloos, oud-Lid Algemeene Rekenkamer O.-I., Den Haag, Willem de Zwijgerlaan 128. f 5.—.
P. A. Tellings, oud-Resident, Den Haag, Adriaan Pauwstraat 57. f 5.—.
E. W. Bischoff van Heemskerck, oud-Kolonel N.-I. L., Den Haag, Celebesstraat 9. f 5.—.
J. M. van Gogh, oud-Luit.-Kolonel N.-I. L., Den Haag, Frankenslag 185. f 5.—.
F. G. van Delden, oud-Luit.-Kolonel N.-I. L., Den H[aag], Sweelinckplein 37. f 10.—.
D. van den Bergh, oud-Luit.-Kolonel N.-I. L., Den H[aag], Hanenburglaan 58. f 5.—.
F. D. Brands, oud-Genie-officier N.-I. L., Voor[burg], Groen van Prinstererlaan 19. f 5.—.
H. Ferguson, Arts, Den Haag, Segbroeklaan 10. f 5.—.
H. M. Hofkamp, oud-Onderwijzer 1ste kl., Den Haag, [...]straat 50. f 5.—.
Mejuffrouw M. P. H. Kuijl, oud-Onderwijzeres 1st[e kl.] O.-I., Den Haag, Ieplaan 31. f 10.—.
G. Badings, oud-Kapitein N.-I. L., Huize „de Raat" Voorthuizen (G.). f 5.—.
E. Klaassen Dzn., oud-Indisch Predikant, Veghel (N.-Br.), p.a. Ned. Hervormde Pastorie. f 5.—.
Madame M. J. Geraerds Thesingh, Pension Villa M[...] te Menton (A.M.). f 5.—.
J. A. B. Masthoff, oud-Dirigeerend Off. v. Gez. N.-I., Avenu de Verdun 17-II. f 5.—.
Jhr. A. J. N. Graafland, Boulevard Victor Hugo, Nice. f 10.—.

Nieuwe Begunstigers:

Mejuffrouw J. S. S. Faber, Apeldoorn, van Hasseltlaan 4.	Mejuffrouw Mr. P. H. Dijk te Apeldoorn.

Afschrijven:

G. Th. E. R. Arnold, Den Haag, Plein 8 A, (overleden).

Adresveranderingen:

H. C. M. Dorren, Adj.-Hoofdcommissaris v. Politie N.-I., Den Haag, van: Ieplaan 126 naar: Van Merlenstraat 114.
Mr. C. G. J. B. Henny, Den Haag, van: Badhuisweg 139 naar: Pension „Idzerda", Parkweg 14.
W. Ogilvie, Den Haag, van: Laan van N. Oost-Indië 41 naar: Hotel „La Résidence, Toussaintkade 72.
L. van Weelderen, oud-Ass.-Resident, Den Haag, van: Suezkade 144 naar: Ericalaan 23.
A. Willering, Den Haag, van: Van Aerssenstr. 235 naar: Ruychrockstraat 32.
W. C. van der Meulen, Amsterdam, van: de Lairessestr. 9 naar: p.a. Mevrouw J. van der Does de Bye, Nicolaas Witsenkade 44.
G. J. Oudemans, oud-Resident, van: Hotel Elisabet[h] Rapallo naar: „Grands Hotels des Thermes" te [...]
H. van der Mooren, Kapitein Inf. van: Fort-de-Kock [naar:] Wijk bij Heusden.
H. E. Haak, benoemd tot Assistent-Resident b. d. [Alge]meene Bestuursdienst in het Gouvernement der [Mo]lukken (Amboina).
Mr. J. Prins, Ambtenaar B.B., thans te Batoeradja (Palembang).
A. J. van Wilgenburg, Controleur B.B., van Pem[atang] Siantar naar: Tandjong-Balai (S.O.K.).
Mr. J. H. Halkema, van: Weltevreden, Noordwijk naar: Medan, p.a. Raad van Justitie.